

Dějiny a reálie Itálie 1

Distanční studijní text

Jaroslava Malá

Opava 2023

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
FILOZOFICKO-
PŘÍRODOVĚDECKÁ
FAKULTA V OPAVĚ

Obor: 02320 Literatura a lingvistika

Klíčová slova: historie, antika, Řím, středověk, novověk, renesance, baroko, Napoleon

Anotace: V rámci kurzu *Dějiny a realie Itálie 1*, na který programově navazuje kurz *Dějiny a realie Itálie 2*, studenti získají základní znalosti a přehled týkající se dějin Apeninského poloostrova a národů a kmenů, které na něm od doby pravěku až do konce 18. století žily. Hlavním cílem kurzu je utvrzení základních vědomostí posluchače, rozšíření jeho znalostí z oblasti historie i zařazení získaných vědomostí do širšího celoevropského kontextu, včetně vztahu Itálie a českých zemí. Ve třinácti tematických celcích se seznámí nejen s dějinami poloostrova, ale také s kulturním děním, které se na něm odehrávalo. Získané vědomosti mu mají umožnit orientaci v politických, hospodářských i ekonomických proměnách jednotlivých historických období. Předkládané teze přednášek budou doplňovány dalším materiálem.

Program kurzu může být podle potřeby aktualizován. Může tak docházet i k aktualizaci a doplňování studijního materiálu v interaktivní osnově IS.

Autor: **Mgr. Jaroslava Malá**

Obsah

ÚVODEM.....	5
RYCHLÝ NÁHLED STUDIJNÍ OPORY.....	6
1 ITÁLIE PŘED ŘÍMSKOU EXPANZÍ.....	7
1.1 Foiničané v západním Středomoří; Kartágo.....	8
1.2 Řekové v západním Středomoří.....	8
1.3 Itálie do roku 800 př. n. l.....	8
1.4 Etruskové.....	8
2 ANTICKÝ ŘÍM.....	10
2.1 Počátky Říma.....	11
2.2 Římská republika.....	11
2.2.1 Gaius Iulius Caesar.....	11
2.3 Řím císařů.....	11
2.4 Pozdní římská říše.....	11
3 RANÝ STŘEDOVĚK. NÁMOŘNÍ REPUBLIKY.....	13
3.1 Období stěhování národů.....	14
3.2 Námořní města.....	14
3.3 Normanské království.....	14
4 KOMUNY A SIGNORIE.....	15
4.1 Epocha komun.....	16
4.2 Itálie ve 14. století.....	16
4.2.1 Florencie.....	16
5 HUMANISMUS A RENESANCE.....	17
5.1 Humanismus.....	18
5.1.1 Renesanční umění.....	18
6 OBDOBÍ CIZÍCH NADVLÁD.....	19
6.1 Itálie ve druhé polovině 15. století.....	20
6.2 Itálie v první polovině 16. století.....	20
6.2.1 Manýrismus.....	20
6.2.2 Sacco di Roma.....	20
6.3 Tridentský koncil.....	21
7 IL SEICENTO: STOLETÍ STAGNACE A BAROKA.....	22
7.1 Výsledky Tridentského koncilu.....	23

7.2	Století stagnace.....	23
7.2.1	Baroko.....	23
7.3	Období reforem	23
8	NAPOLEON	25
8.1	Francouzská revoluce a její ohlas.....	26
8.2	Napoleon	26
	LITERATURA	27
	SHRNUTÍ STUDIJNÍ OPORY	28

ÚVODEM

Tato studijní opora k předmětu *Dějiny a realie Itálie 1* je studijní text určený studentům programu Italština v kombinované formě. Předmět se realizuje v osmi tutoriálech přímé výuky. V jejich průběhu je komentován a vykládán studijní text ke každému tématu kurzu prezentovaný v e-learningovém kurzu.

Předmět *Dějiny a realie Itálie 1* má zprostředkovat studentům italistiky základní znalosti dějin Apeninského poloostrova a jeho obyvatel. V průběhu výuky se vyučující zaměřuje na výklad základních historických a kulturně společenských jevů, a to od nejstarších dob až do 18. století. Cílem je, aby student získal představu o historickém vývoji Itálie a uměl využít své poznatky při výuce jazyka italského.

Každé téma je proto rozpracováno za použití konkrétních distančních prvků. Jsou to:

rychlý náhled tématu/úvod

cíle kapitoly

klíčová slova a výkladová část

shrnutí kapitoly

RYCHLÝ NÁHLED STUDIJNÍ OPORY

Témata předmětu:

1. Itálie před římskou expanzí
2. Antický Řím
3. Raný středověk; námořní republiky
4. Komuny a signorie
5. Humanismus a renesance
6. Období cizích nadvlád
7. Il Seicento: století stagnace a baroka
8. Napoleon

1 ITÁLIE PŘED ŘÍMSKOU EXPANZÍ

RYCHLÝ NÁHLED KAPITOLY

Italské dějiny začínají dávno před antickým Římem. Po prvních obyvatelích z období pravěku se na Apeninském poloostrově začíná diferencovat několik základních skupin: původní italské národy, národy z okolních evropských lokalit, často coby dobyvatelé, a obyvatelé nejasného původu, což jsou Etruskové, kteří ale mají jako předchůdci antického Říma pro jeho historii i kulturu zásadní význam. Krátce bude pojednáno i o Kartágu, budoucím úhlavním nepříteli Říma.

Cílem kapitoly je tyto národy blíže představit a zdůraznit jejich význam v italských dějinách.

CÍLE KAPITOLY

- Popsat situaci západního Středomoří v 1. tisíciletí př. Kr.
- Vysvětlit vznik a dějiny Kartága
- Vysvětlit vznik a dějiny oblasti zv. Magna Grecia
- Ocenit přínos původních italských kmenů
- Posoudit význam Etrusků, seznámit se s jejich politickým, ekonomickým a kulturním vývojem

KLÍČOVÁ SLOVA KAPITOLY

západní Středomoří, Kartágo, Magna Grecia, italské kmeny, Etruskové

1.1 Foiničané v západním Středomoří; Kartágo

Kartágo bylo podle tradice založeno roku 814 př. n. l. jako foinická kolonie na severoafrickém území poblíž dnešního Tunisu. Potupně se vyvinulo ve svébytnou mocnost využívající úrodnou půdu a bohatnoucí na námořním obchodu.

Viz *Dějiny pravěku a starověku II*, s. 617-628.

1.2 Řekové v západním Středomoří

V polovině 8. stol. př. n. l. se v západním Středomoří objevily první řecké osady a v následujících dvou staletích kolonizace dále pokračovala. Z oblastí dnešní Itálie Řekové obsadili jihoitalské pobřeží, sicilské pobřeží a Liparské ostrovy. Tyto Řeky obsazené oblasti nazýváme souhrnně Magna Grecia (Velké Řecko). Nově vzniklá města patřila k nebohatším a nejvyspělejším v celém Středomoří, narodila se zde či působila celá plejáda vědců a umělců.

Viz *Dějiny pravěku a starověku II*, s. 628-638.

1.3 Itálie do roku 800 př. n. l.

Obyvatelstvo starověké Itálie patřilo k řadě kmenů, které byly často izolovány, např. Ligurové, Venetové. Vesměš šlo o indoevropské, tzv. italické kmeny. Ze západního Balkánu přicházejí tzv. illyrské kmeny, např. Kalabrové a začínají se usazovat na Apeninském poloostrově. Mnohé kmeny mají vyspělou ekonomiku i kulturu včetně vlastního jazyka a písma, jmenujme alespoň Osky, Samnity, Umbry. Mnohé z jejich kultury se dochovalo v místních tradicích.

Viz *Dějiny pravěku a starověku II*, s. 638-645.

1.4 Etruskové

Etruskové, jeden z nejvyspělejších starověkých národů, zůstávají stále velkou záhadou. Není jasný jejich původ, není rozluštěn jejich jazyk, ze staveb se zachovaly jen ty inženýrské nebo podzemní hrobky. V Itálii Etrusky lze doložit už od 10. stol. př. n. l., o dvě staletí později jsou už významným hráčem v celém Středomoří. Etruského původu je zřejmě i samotný Řím, jehož nejstarší dějiny jsou spojeny s legendárními králi.

Viz *Dějiny pravěku a starověku II*, s. 645-652.

SHRNUTÍ KAPITOLY

Apeninský poloostrov byl už od nejstarších dob obydlen a zájem ho obydlet měly mnohé další kmeny. Ačkoliv nemáme mnoho hmotných ani písemných pramenů, je na místě se domnívat, že šlo o vyspělé civilizace, což nepřekvapuje u řeckých přistěhovalců, ale o to zajímavější je to u tajemných Etrusků.

---

2 ANTICKÝ ŘÍM

RYCHLÝ NÁHLED KAPITOLY

Cílem kapitoly je seznámit s dějinami antického Říma od jeho počátků přes vrcholné období s největší rozlohou říše až po její zánik.

CÍLE KAPITOLY

- Definovat antiku a její místo v evropských dějinách
  - Popsat politický vývoj Říma od období králů přes republiku po císařství
  - Vysvětlit důvody úspěšné expanze Říma
  - Analyzovat příčiny postupného úpadku římské říše
-

KLÍČOVÁ SLOVA KAPITOLY

antika, Řím, římská republika, římské císařství, římská říše

2.1 Počátky Říma

Počátky Říma jsou spojeny se známou legendou o Romulovi a Removi. Romulus byl také prvním králem dynastie v archaickém období, v němž hrají důležitou úlohu Etruskové.

Viz *Dějiny pravěku a starověku II*, s. 655-662.

2.2 Římská republika

Vyhnání posledního krále zahajuje období římské republiky, která postupně svými výboji ovládne celý Apeninský poloostrov a stává se nepřehlednutelnou mocností Středomoří, ovládnutí Řecka či Sýrie už nebude představovat větší problém. Panské války s definitivním zničením Kartága Řím zbaví největšího konkurenta. Ve vnitřní politice dochází k významným reformám v hospodářství i vojenství.

Viz *Dějiny pravěku a starověku II*, s. 662-680, 712-752.

2.2.1 GAIUS IULIUS CAESAR

Postava Caesara je klíčová v procesu přechodu k císařství, třebaže Caesar sám se snažil zachovat úlohu senátu a používal pouze titul diktátor, který ještě neměl dnešní význam. Jeho obdivuhodná vojenská kariéra mu zajistila přízeň a podporu obyvatel říše, ale jeho shovívavost k politickým odpůrcům možná přispěla k jeho vraždě dne 15. března v roce 44 př. n. l.

Viz *Dějiny pravěku a starověku II*, s. 754-770.

2.3 Řím císařů

Císařem Augustem začíná dlouhá doba střídajících se dynastií, mezi jejímiž protagonisty byly známé postavy jako Nero či Klaudius. Říše se nadále rozpínala na třech kontinentech, až za císaře Traiana ve 2. st. dosáhla své největší rozlohy.

Viz *Dějiny pravěku a starověku II*, s. 791-866.

2.4 Pozdní římská říše

Ve 3. st. jsou už jasně patrné příznaky krize římské říše, jejíž rozloha není vojensky zvládnutelná, což spolu se stále častějšími útoky okolních kmenů vede k prvním výrazným porážkám a ztrátě území.

Viz *Dějiny pravěku a starověku II*, s. 897-920.

SHRnutí KAPITOLY

Antický Řím je nejen v rámci Evropy velmi významnou veličinou. Jeho raketový vzestup, velikost římské říše a její vliv byly tak výrazné, že zásadním způsobem definovaly budoucí dějiny Evropy ve středověku a k antice se vrací renesance.

---

3 RANÝ STŘEDOVĚK. NÁMOŘNÍ REPUBLIKY

RYCHLÝ NÁHLED KAPITOLY

Tato kapitola se věnuje situaci na Apeninském poloostrově po rozdělení a zániku římské říše. Konstantin Veliký v Konstantinopoli stejně jako franský císař Karel Veliký se snaží navázat na její slávu, ale Byzanc i feudální státy se vyvíjejí už v odlišných poměrech. Itálii té doby vládou mocné námořní republiky.

CÍLE KAPITOLY

- Definovat místo Itálie v rámci středověké Evropy
  - Popsat počátek a vzestup námořních měst
  - Posoudit význam normanského panství v jižní Itálii a na Sicílii
-

KLÍČOVÁ SLOVA KAPITOLY

středověk, feudální stát, námořní republiky, Normané

3.1 Období stěhování národů

K rozdělení západořímské říše, které je považováno za začátek středověku, přispěly nájezdy různých národů, mnohé až z Asie. Konstantin Veliký povoluje křesťanské náboženství, tzv. Pipinova donace vede ke vzniku papežského státu. Hospodářství už není založeno na práci otroků, ale na pronajímání půdy.

Viz Procacci: *Dějiny Itálie*, str. 11-14.

3.2 Námořní města

Velká přímorská města si díky svému bohatství mohla dovolit zakládat kolonie i ve vzdálených lokalitách. Některá, jako Amalfi a Pisa, svůj vliv postupně ztrácela, další, jako Janov a Benátky, se stávala skutečnými mocnostmi.

Viz Procacci: *Dějiny Itálie*, str. 14-19.

3.3 Normanské království

Normané, kteří se na peninský poloostrov dostali spíše náhodou, dokázali kolem roku 1000 vytvořit v jižní Itálii a na Sicílii jedinečné království, které bude coby Království obojí Sicílie hrát významnou úlohu v této oblasti i poté, co normanská dynastie vymře po meči.

Viz Procacci: *Dějiny Itálie*, 24-28.

SHRNUTÍ KAPITOLY

Raný středověk je období poněkud složité a nepřehledné, ale právě v této době vznikají nové feudální státy, objevuje se postava papeže, vzniká nové pojetí kultury, které má v centru Boha a jako nezpochybnitelný zdroj vědění Písmo svaté.

---

4 KOMUNY A SIGNORIE

RYCHLÝ NÁHLED KAPITOLY

Renesance by nebyla možná bez hospodářského rozkvětu a bez změn v politickém životě významných „italských měst“ (psáno v uvozovkách vzhledem k tomu, že jde spíše o města na území dnešní Itálie). Tato kapitola se bude zabývat jejich vzestupem a změnami, které v nich probíhají.

CÍLE KAPITOLY

- Objasnit příčiny odlišného vývoje „italských měst“.
  - Provést rozbor fenoménu „středověké město“.
  - Porovnat politickou a ekonomickou situaci v největších „italských městech“.
-

KLÍČOVÁ SLOVA KAPITOLY

komuna, signorie, Florencie

4.1 Epoque komun

Nebohatší města na území dnešní Itálie navazují na tradici městské společnosti v antickém Římě a postupně se uvolňují z feudálního sevření. Jejich bohatství vede ke zvýšenému sebevědomí jejich obyvatel a logickým vyústěním je pak snaha převzít v těchto městech vládu založenou na dobově podmíněných demokratických principech.

Viz Procacci: *Dějiny Itálie*, str. 38-53.

4.2 Itálie ve 14. století

Protože jednotlivá města mají různé dějiny a odlišný vývoj, je odlišný i jejich vývoj, třebaže ho spojuje výše uvedená snaha o politické nezávislosti. Je tedy nutné se podívat na situaci v těchto městech, přinejmenším v Benátkách, Janově, Miláně a v Neapoli.

Viz Procacci: *Dějiny Itálie*, str. 55-82.

4.2.1 FLORENCIE

Jednoznačně nejvýznamnějším městem byla Florencie, která hrála několik desetiletí ústřední roli na poli hospodářství i umění. Až smrt Lorenza Medicejského v roce 1492 znamenala postupnou ztrátu prestiže, ale to už bylo nové myšlení i nové umění upevněny a připraveny dobýt zbytek Apeninského poloostrova a posléze prakticky celou Evropu.

Viz Procacci: *Dějiny Itálie*, str. 53-55, 68-71, 82-85.

SHRNUTÍ KAPITOLY

Překonání středověkého pojetí myšlení a politického uspořádání se dělo postupně, ale i tak bylo překvapivé. Mocná města neměla zájem o cizí nadvládu a jejich bohatství umožňovalo měnit nejen hospodářské a politické poměry, ale přináší i nové pojetí kultury a potažmo života vůbec.

---

5 HUMANISMUS A RENESANCE

RYCHLÝ NÁHLED KAPITOLY

Tato kapitola bude zaměřena spíše zaměřena na kulturu a umění, což je dáno jejich významem pro následující vývoj kultury a umění v celoevropském měřítku. Prostor dostanou studenti, kteří mohou prezentovat své oblíbené umělce či díla.

CÍLE KAPITOLY

- Definovat humanismus a renesanci.
  - Uvést vztah mezi humanismem a renesancí.
  - Aplikovat poznatky o renesančním umění na konkrétní dílo.
-

KLÍČOVÁ SLOVA KAPITOLY

humanismus, renesance, perspektiva, antropocentrismus

5.1 Humanismus

Humanismus a renesance - oba pojmy jsou provázány, ale je třeba je odlišit a dokázat definovat. Zatímco o humanismu můžeme mluvit i mimo oblast umění a mimo konkrátní časový úsek, u renesance je toto vymezení přesnější.

Viz Procacci: *Dějiny Itálie*, str. 86-92.

5.1.1 RENESANČNÍ UMĚNÍ

Návrat k řecké a římské antice a objev perspektivy přispěl ke vzniku nového výtvarného umění, jemuž rozvoji pomáhal zájem a štědré mecenášství ze strany bohatých měšťanů, ale i šlechty a církve. Umělci už jsou daleko více než jen obyčejní, možná trochu šikovnější, řemeslníci a mohou si nezřídka i diktovat ceny za svá díla. Architekti, malíři a sochaři cestují za zakázkami a i jejich vzájemná konkurence přispívá ke vzniku dodnes obdivovaných staveb a artefaktů.

SHRNUTÍ KAPITOLY

Renesanční umění nově definovalo umění celé Evropy na několik století (s perspektivou si dokázal poradit až Picasso!). Je tedy žádoucí, aby studenti italštiny měli o něm zevrubný přehled a dokázali zásadní díla nejen poznat, ale i vysvětlit, v čem spočívá jejich význam a čím přispěla k dalšímu vývoji umění.

6 OBDOBÍ CIZÍCH NADVLÁD

RYCHLÝ NÁHLED KAPITOLY

Cílem kapitoly je zmapovat složitou situaci na Apeninském poloostrově v období mezi renesancí a barokem. Politicky je to doba četných vojenských střetů a je nutno vyřešit i střet ideologický, neboť o slovo se hlásí protestantismus. V umění se objevuje manýrismus, který překračuje renesanci a otevírá cestu baroku.

CÍLE KAPITOLY

- Popsat politickou situaci v Evropě druhé poloviny 14. století.
  - Vysvětlit motivy vpádů cizích mocností na Apeninský poloostrov.
  - Definovat manýrismus.
  - Interpretovat cíle a výsledky Tridentského koncilu.
-

KLÍČOVÁ SLOVA KAPITOLY

Francie, Španělsko, manýrismus, sacco di Roma, Tridentský koncil

---

6.1 Itálie ve druhé polovině 15. století

Ukončení vyčerpávající stoleté války vede ke vzniku nových národních států, kterým se italské městské státy nemohou svou ekonomickou a zvláště vojenskou silou už vůbec rovnat. Ukončení schizmatu ale vede k definitivnímu návratu papeže do Říma, který se stává brzy jedním velkým stavenišťem.

Viz Procacci: *Dějiny Itálie*, str. 92-106.

6.2 Itálie v první polovině 16. století

V Evropě jde o období mocných národních států, kdy moc se soustřeďuje v rukou absolutistického panovníka, který provádí i územní expanzi do dalších oblastí. A Itálie byla vítána a snadná kořist, jak ukázalo tažení francouzského Karla VIII. na konci předešlého století. Po celou první polovinu 16. století je Itálie dějištěm bojů mezi Francií a Španělskem.

Viz Procacci: *Dějiny Itálie*, str. 106-119.

6.2.1 MANÝRISMUS

Na začátku 16. st. se všichni v Itálii shodli, že malířství dosáhlo vrcholu dokonalosti, krása a harmonie byly dokonale sloučeny, vládly rovnováha, proporce, elegance, klid a racionalita. Reakcí byl vznik manýrismu, který ve výtvarném umění přinesl až moderní prvky jako neuspořádanost, dramatičnost, asymetrický rytmus, dynamické napětí, vinoucí se linie, propletené postavy, zkratky, chromatické disonance, porušení prostorové kontinuity, expresivní výrazy tváří, pokroucená těla, protažení forem, roztříštěné kompozice, zdůraznění umělosti a odvážné scény.

6.2.2 SACCO DI ROMA

Jednou z nejhorších událostí novodobých římských dějin bylo jeho vyplnění v roce 1527, známé jako *sacco di Roma*. Obrovská armáda německých a španělských žoldnéřů už bez respektu vůči papeži a katolické církvi vtrhla do města a ... dejme slovo jednomu z kronikářů: „*Vrata klášterů a kostelů byla vyražena, jejich obsah vyházen na ulici, zvony, hodiny, kalichy a svícny roztřískány, posvátné poklady zohaveny, svaté ostatky posloužily za terč arkebuzýrům a starožitné rukopisy k podestýlání koní. Drahocenná roucha se octla na ramenou opilých kurev a jeptišky šly z ruky do ruky, jak komu padly kostky. Martin Luther vyryla čísi píka do jedné z Raffaelových fresek.*“

Viz Procacci: *Dějiny Itálie*, str. 117.

6.3 Tridentský koncil

Koncil byl plánován už od 30. let 16. st., nakonec proběhl v letech 1545-1564. Jeho cílem byla reforma církve, která má zbránit úplnému odpadnutí protestantů. Nakonec byl svolán papežem Pavlem III. na naléhání císaře Karla V. a zakončen po desetileté přestávce za pontifikátu Pia IV. Vítězí bojovné směry uvnitř církve s cílem obnovit její jednotu, tedy rigorózní katolický směr, který chce zabránit dalšímu pronikání reforem i za cenu definitivní roztržky mezi severní a jižní Evropou.

Viz Procacci: *Dějiny Itálie*, str. 120-127.

SHRNUTÍ KAPITOLY

Itálie se ve druhé polovině stává zájmovou zónou pro cizí panovníky mocných evropských říší a jejich vpády na Apeninský poloostrov spolu s faktem, že si na něm vyřizují i vlastní spory, vedou k hospodářskému úpadku a je předzvěstí budoucího ovládnutí jednotlivých lokalit cizími mocnostmi.

---

7 IL SEICENTO: STOLETÍ STAGNACE A BAROKA

RYCHLÝ NÁHLED KAPITOLY

Tato kapitola popíše situaci Apeninského poloostrova v sedmnáctém století, kdy se různé oblasti vyvíjejí různým způsobem, jednotícím prvkem ale je umění baroka.

CÍLE KAPITOLY

- Specifikovat vývoj jednotlivých oblastí na Apeninském poloostrově.
  - Zdůvodnit odlišný vývoj savojského Piemontu.
  - Definovat baroko.
  - Vyjmenovat nejdůležitější hospodářské a politické reformy.
-

KLÍČOVÁ SLOVA KAPITOLY

Piemont, baroko, reformy

7.1 Výsledky Tridentského koncilu

Už ve druhé polovině 16. století se ukázaly vlastní výsledky Tridentského koncilu: šlo o upřesnění a systematické členění církevních dogmat, zformulovaných do vyznání víry a později do katechismu, o přípravu závazného textu bible a úpravu liturgie. Byl sepsán index zakázaných knih a zpracovány závazné breviáře a misály. Došlo k rozšíření inkvizice a diplomatický aparát církevního státu si osobuje právo zasahovat do vnitřních záležitostí jiných států. Tyto skutečnosti zásadně ovlivnily vývoj na Apeninském poloostrově.

7.2 Století stagnace

Na území dnešní Itálie sice sídlil papež, ale to nemělo žádný relevantní vztah k faktu, že docházelo k hospodářskému úpadku a že se Itálie dostává i politicky na okraj evropského dění.

Viz Procacci: *Dějiny Itálie*, str. 161-178.

7.2.1 BAROKO

Na poli umění se to italské ještě naposled dostane do čela a bude určovat evropský vývoj. Rovněž umění vychází ze zásady protireformace a pod heslem *Ad maiorem Dei gloriam* má i kultura sloužit propagandě a morálce.

V oblasti architektury je příkladem především Řím, jehož architektura je vlajkovou lodí a příkladem pro podobné stavby ve všech katolických zemích. Tvorba a soupeření Berniniho a Borrominiho vedou ke vzniku jedinečných staveb. Bernini pak je i nedostižný sochař, zatímco v oblasti malby je podobným velikánem Caravaggio.

7.3 Období reformem

Osvícenské ideje dorazily v jisté míře i na Apeninský poloostrov a v některých oblastech dochází ke zlepšení ekonomických a politických poměrů. Zvláštním případem je savojský Piemont, který se v následujícím století stane vedoucí silou Risorgimenta.

Viz Procacci: *Dějiny Itálie*, str. 179-209.

SHRNUTÍ KAPITOLY

Sedmnácté století je pro Apeninský poloostrov stoletím stagnace, která částečně ustoupí v období osvíceneckých reforem, které se v omezené míře uplatní i v Itálii. Umění vládne baroko, které se projeví především na dodnes patrné podobě Říma.

---

8 NAPOLEON

RYCHLÝ NÁHLED KAPITOLY

Cílem kapitoly je popsat Napoleonovo italské tažení a především objasnit jeho význam pro budoucí proces sjednocování a vznik Italského království.

CÍLE KAPITOLY

- Popsat Napoleonovo italské tažení.
  - Vybrat klíčové momenty z Napoleonova působení na Apeninském poloostrově.
  - Ocenit Napoleonův – nevědomý – příspěvek ke vzniku Italského království.
-

KLÍČOVÁ SLOVA KAPITOLY

Napoleon, italské tažení

8.1 Francouzská revoluce a její ohlas

Francouzská revoluce byla klíčovou událostí moderních evropských dějin. Její ohlas byl v celé Evropě značný, mnohá území na Apeninském poloostrově byla pod nadvládou rodů, které neměly zájem o změnu poměrů. Rakousko bylo zděšeno popravou Marie Antoinetty, jejíž sestra vládla v Neapoli.

Viz Procacci: *Dějiny Itálie*, str. 210-211.

8.2 Napoleon

Napoleon za necelý rok dokázal ovládnout celou severní Itálii a začal zde uplatňovat svou vlastní politiku. Benátky se dostaly pod nadvládu Rakuska a Francie anektovala Piemont. Na zbývajícím území postupně vytvořil několik nových republik, které ale jak se ukázalo, nebyly ničím jiným než okupovaným územím. I tak ale poprvé obyvatelé z různých oblastí působili společně v nově zřízených administrativních orgánech a uvědomili si svou italskou identitu nadřazenou nad tu městskou či regionální. Římská a Neapolská republika neměly dlouhého trvání, ale i zde se projeví výše uvedené skutečnosti.

Viz Procacci: *Dějiny Itálie*, str. 211-220.

SHRNUTÍ KAPITOLY

Napoleonovo tažení na Apeninský poloostrov sem nepřivedlo jen cizí vojska, ale především nové politické uspořádání a uvědomění si společné italské identity. Ačkoli byl Napoleon poražen, myšlenky nezávislosti a ústavnosti v myslích pokrokových obyvatel už zůstal a v následujících desetiletích se přetaví do osvobozenického boje, Risorgimenta.

LITERATURA

Dějiny pravěku a starověku II. Praha, Státní pedagogické nakl., 1979.

Procacci, G. *Dějiny Itálie.* Praha, Nakladatelství Lidové noviny, 1997.

SHRnutí STUDIjNÍ OPORY

Tato studijní opora se pokusila představit dlouhý úsek italských dějin od nejstarších dob po začátek 19. století. Je rozdělena do osmi tematických celků, což odpovídá jejich hodinové dotaci v kombinované formě studia. Náplní kontaktní výuky nebude jejich výklad, spíše jen zdůraznění klíčových momentů a událostí. Samostudium přesně uvedené literatury je nutným předpokladem pro úspěšné zvládnutí předmětu.

Na rozdíl od odborněji zaměřených oblastí studia je v tomto případě oprávněný předpoklad, že mnohé z probíraného učiva studenti už znají z předchozího studia nebo na základě vlastního zájmu. K tématu rovněž existuje řada dalších pramenů od odborné literatury až po historické detektivky, k dispozici je řada filmů a dokumentů. Italské dějiny se navíc proplétají více či méně s těmi evropskými včetně českých, což může rovněž přispět k jejich snadnějšímu osvojení.

Samostatnou kapitolou je italské umění, které až do 19. století stálo v čele vývoje umění celé Evropy. Umění a obecněji kultura antiky, renesance, manýrismu a baroka bude důležitou součástí při ověřování znalostí dějin. Studenti tak ale mají možnost a příležitost podle svých preferencí seznámit ostatní v rámci prezentací se „svými“ umělci či díly.

Název: **Dějiny a reálie Itálie 1**

Autor: **Mgr. Jaroslava Malá**

Vydavatel: Slezská univerzita v Opavě
Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě

Určeno: studentům SU FPF Opava

Počet stran: 28

Tato publikace neprošla jazykovou úpravou.